

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 16 juni 1941 kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönereglering för landsfiskaler m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I anslutning till sina i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln, punkterna 165—171, gjorda framställningar har Kungl. Maj:t i en den 18 april 1941 dagtecknad proposition, nr 225, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för landsfogdarna m. fl. att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42;

dels godkänna, att den av 1940 års lagtima riksdag i princip beslutade omorganisationen av landsfiskalsbefattningarna m. m. samt löneregleringen för landsfiskalerna och deras biträden (riksdagens skrivelse den 18 juni 1940 nr 438) skall i enlighet med vad departementschefen anfört träda i kraft från och med den 1 oktober 1941;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl. att tillämpas under tiden den 1 juli—den 30 september 1941;

dels medgiva, att förslagsvis tio ordinarie landsfiskaler från och med den 1 oktober 1941 överföras å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet med rätt för dem att åtnjuta *dels* å allmänna indragningsstaten nu utgående lön jämte ålderstillägg, tjänstgöringspenningar och tillfällig löneförbättring, *dels* ock dyrtidstillägg enligt kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265), samt att en av dessa landsfiskaler, vilken nu är tillförordnad härads-skrivare, må i fråga om rätten till tjänste- och familjepension intaga samma ställning som om han vore ordinarie härads-skrivare;

dels medgiva, att förslagsvis elva ordinarie landsfiskaler från och med den 1 oktober 1941 överföras å övergångsstat med tjänstgöringsskyldighet med rätt för dem att uppbära nu utgående lön jämte ålderstillägg, tjänstgöringspenningar, tillfällig löneförbättring, i förekommande fall ortstillägg, ävensom dyrtidstillägg enligt kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265);

dels besluta, att i den vid civila tjänstepensionsreglementet såsom bilaga B fogade åldersförteckningen skall införas befattning såsom landsfiskal med en pensionsålder av 63 år;

dels medgiva, att de ordinarie landsfiskaler, vilka ej före tidpunkten för omorganisationens ikraftträdande den 1 oktober 1941 enligt nu gällande pen-

sionsbestämmelser för landsfiskaler uppnått pensionsåldern men dessförinnan fyllt 63 år må under förutsättning, att de förklarar sig villiga att i samband med omorganisationens genomförande avgå med ålderspension, från och med den 1 oktober 1941 pensioneras, som om de varit innehavare av landsfiskalstjänst i lönegrad A 22, ävensom att samma förmån må beredas de ordinarie landsfiskaler, vilka enligt gällande pensionsbestämmelser uppnå pensionsåldern under tiden mellan den 1 juli och den 1 oktober 1941;

dels medgiva, att ordinarie landsfiskal, som är född före utgången av april 1884 men vid tidpunkten för omorganisationens ikraftträdande den 1 oktober 1941 icke uppnått 63 års ålder, må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande från sistnämnda tidpunkt kunna efter därom gjord ansökning beviljas pension, såsom om han blivit innehavare av landsfiskalstjänst i lönegrad A 22 och vid avgången uppnått nämnda ålder;

dels medgiva, att till ordinarie landsfiskal, som kommer att vid omorganisationens genomförande erhålla nyorganiserad landsfiskalstjänst, må vid nämnda tidpunkt utbetalas, utöver intjänta löneförmåner, ett belopp motsvarande, vad han skulle hava erhållit i förskott för närmast påföljande månad, därest de gamla lönebestämmelserna skolat fortfarande gälla för honom, samt att till befattningshavare, som bestrider landsfiskalstjänst på förordnande mot åtnjutande av samtliga med tjänsten förenade löneförmåner med visst undantag och som vid lönereglerngens ikraftträdande tillträder ordinarie landsfiskalstjänst eller nyorganiserad landsfiskalassistenttjänst må utbetalas ett motsvarande belopp mot återbetalningsskyldighet genom löneavdrag under närmast följande sex månader;

dels medgiva, att ersättning i vissa fall må i enlighet med vad departementschefen förordat, utan hinder av bestämmelserna i 16 § tredje stycket allmänna resereglementet, utgå till landsfiskal och å landsfiskalskontor anställd personal för färd mellan befattningshavares bostad och gränsen för hans tjänstgöringsområde;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må utfärda de bestämmelser, som i övrigt bliva erforderliga för genomförandet av övergången till den nya organisationen;

dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning för landsfiskalerna m. fl. att gälla tills vidare från och med den 1 oktober 1941;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl. att tillämpas under tiden från och med den 1 oktober 1941 till och med den 30 juni 1942;

dels ock å driftbudgeten under femte huvudtiteln för budgetåret 1941/42 anvisa

till Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar ett förslagsanslag av 347,000 kronor,
till Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader ett förslagsanslag av 50,000 kronor,
till Häradsskrivarna: Avlöningar ett förslagsanslag av 797,000 kronor,
till Häradsskrivarna: Omkostnader ett förslagsanslag av 20,000 kronor,
till Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar ett förslagsanslag av 5,277,500 kronor,

till Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader ett förslagsanslag av 1,180,000 kronor samt

till Landsfiskalerna m. fl.: Inlösen av vissa inventarier m. m. ett förslagsanslag av 430,000 kronor.

Ifrågavarande proposition, som hänvisats till statsutskottets förberedande handläggning, har efter överenskommelse mellan stats- och bankoutskotten behandlats av sammansatt stats- och bankoutskott.

Till det sammansatta utskottet hava vidare överlämnats följande i anledning av propositionen väckta *motioner*, nämligen

inom första kammaren:

nr 226 } av herr *L. Bondeson m. fl.*; och
nr 227 }

inom andra kammaren:

nr 305 av herr *V. Hedlund* i Östersund *m. fl.*;

nr 306 av herr *A. Lindqvist m. fl.*;

nr 308 av herr *M. Forsberg* i Nässjö; samt

nr 310 av herrar *O. Carlström* och *J. V. Pettersson* i Norregård.

De i dessa motioner framställda yrkandena återgivnas nedan efter redogörelsen för den huvudsakliga innebörden av propositionen.

I skrivelse den 18 juni 1940 anmälde riksdagen, att riksdagen med vissa ändringar godkänt de i Kungl. Maj:ts proposition nr 219/1940 L. framlagda grunderna för en omorganisation av landsfiskals- och stadsfiskalsbefattningarna m. m. Det sålunda godkända förslaget innebar i huvudsak följande. I organisatoriskt hänseende bibehölls landsfiskalstjänsterna vid sin nuvarande utformning, i det att den av tidigare utredningar framförda tanken på en tudelning av landsfiskalsbefattningarna övergavs. Däremot skulle man undersöka möjligheterna att överflytta vissa smärre arbetsuppgifter från landsfiskalerna till andra befattningshavare ävensom möjligheterna till vissa förenklingar av arbetet, ägnade att lätta landsfiskalernas arbetsbörd. Smärre städer skulle upphöra att utgöra egna åklagardistrikt och förty i polis- och åklagarhänseende förenas med landsfiskalsdistrikt. Distrikten skulle så avpassas att de normalt gäve full sysselsättning för en ordinarie befattningshavare och ett biträde. Dessa föranledde en minskning av antalet distrikt från 490 till förslagsvis 409. Landsfiskal skulle tillsättas av Kungl. Maj:t. Länsstyrelse skulle utöva den disciplinära myndigheten över landsfiskal, och åtal mot denne för tjänstefel skulle anhängiggöras vid underrätt. I landsfiskals åtalsbehörighet gjordes den ändringen, att brott mot 23 kap. 3 § strafflagen skulle åtalas av landsfogde. För behörighet till landsfiskalstjänst uppställdes särskilda bestämmelser ävensom i fråga om befattningshavarnas rekrytering. Antagningen av aspiranter skulle sålunda ske genom en för hela riket gemensam antagningsnämnd. För att kunna antagas skulle sökande som regel ha avlagt studentexamen. Under en tid av sammanlagt ett och ett halvt år skulle aspirant, som antagits, fullgöra provtjänstgöring å landsfiskalskontor, länsstyrelse och hos landsfogde.

Efter förnyad prövning av antagningsnämnden finge sökanden antagas till distriktsåklagaraspirant, varmed skulle följa rätt till visst aspirantarvode eller möjlighet till erhållande av stipendium. Den fortsatta utbildningen skulle omfatta dels sex månaders praktisk polistjänstgöring vid poliskår i någon av de största städerna, dels ock genomgång av en centralt anordnad kurs om två och ett halvt år, varunder undervisning skulle inhämtas i juridiska och polistekniska ämnen, och vilken kurs skulle avslutas med distriktsåklagar-examen. Tillträdet till kursen, vars närmare planläggning dock borde bliva föremål för ytterligare utredning, skulle regleras av antagningsnämnden. Efter avlagd examen skulle aspiranterna antagas till extra tjänstemän med placering i lönegrad Ex 4. I avlöningshänseende placerades landsfiskal i lönegrad A 22, dock att befattningshavarna i vissa större distrikt skulle placeras i lönegrad A 23 eller A 24. I samband med löneregleringen skulle landsfiskal tillkommande sportler indragas till statsverket, varjämte en begränsning skulle ske av befattningshavarnas rätt till bisysslor. Däremot skulle statsverket bestrida samtliga omkostnader såsom utgifterna för tillfällig skrivhjälp, tjänstelokal och övriga förvaltningskostnader. Likaså skulle statsverket avlöna de i landsfiskalsdistrikten anställda biträdena. Pensionsåldern för landsfiskal sänktes från 65 till 63 år. För tillgodoseendet av landsfiskalernas biträdesbehov skulle anställas vissa tjänstebiträden, nämligen landsfiskalsassistenter, kanslibiträden, samt manliga och kvinnliga skrivbiträden. Assistenterna skulle placeras i lönegrad Eo 14 men efter sex års tjänstgöring kunna uppflyttas i lönegrad Eo 17. Kanslibiträdena, som allenast skulle anställas i vissa ödemarksdistrikt, skulle vara manliga och kunna tillerkännas polismans befogenhet. De skulle placeras i lönegrad A 7. I avvaktan på närmare erfarenheter rörande biträdesbehovet borde skrivbiträdena placeras, de manliga i lönegrad Eo 5 och de kvinnliga i lönegrad Eo 2. Manligt skrivbiträde, som skulle kunna tilldelas polismans befogenhet, skulle företrädesvis anställas i distrikt med allenast ett biträde. Vidkommande stadfiskalerna skulle de ifråga om landsfiskalerna antagna grundsatserna vinna motsvarande tillämpning, så långt sig göra läte, varemot köpingsåklagarinstitutionen efterhand skulle upphöra.

Vissa detaljspörsmål hava efter principbehandlingen av omorganisationsfrågan ansetts böra bliva föremål för ytterligare utredning, nämligen:

det slutliga fastställandet av rikets indelning i landsfiskalsdistrikt och den därav beroende biträdestilldelningen i distrikten,

ordnandet av landsfiskalernas och övriga distriktsåklagares teoretiska fackutbildning,

fastställandet av landsfiskalernas rätt till ersättning för vissa utgifter i tjänsten ävensom

regleringen av åtskilliga spörsmål sammanhängande med övergången till den nya landsfiskalsorganisationen.

På grund härav uppdrog Kungl. Maj:t den 29 november 1940 dels åt professorn Å. Hassler och statspolisintendenten G. Thulin att såsom sak-

kunniga inom socialdepartementet verkställa fortsatt utredning rörande den teoretiska distriktsåklagarundervisningens anordnande, dels ock åt landsfogden M. Stiernström att såsom sakkunnig inom departementet biträda vid utredningen av övriga med omorganisationen sammanhängande spörsmål. Till ifrågavarande utredningsarbeten har från och med den 1 januari 1941 varit knuten jämväl byråchefen B. Lassen. Rörande det verkställda utredningsarbetet hava utredningsmännen avgivit ett flertal promemorior.

Omorganisationens ikraftträdande.

I statsverkspropositionen till innevarande riksdag erinrade departementschefen att, då ett genomförande av den till sina riktlinjer vid 1940 års riksdag fastslagna organisationen måste draga med sig en kostnadsökning, ett bestämmande av tidpunkten härför icke ansetts kunna ske vid nämnda riksdag med hänsyn till det statsfinansiella läget. Den senare tidens erfarenheter hade likväl visat, att omorganisationens genomförande av skilda skäl icke utan avsevärda olägenheter kunde ytterligare uppskjutas. Åtskilliga länsstyrelser hade i framställningar till Kungl. Maj:t för egen del betonat de allvarliga konsekvenser, som under nuvarande tidsförhållanden skulle uppstå genom reformens fördröjande. Efter samråd med cheferna för justitie- och finansdepartementen förordade departementschefen därför, att landsfiskalernas löneroglering trots en rätt betydande kostnadsökning för det allmänna komme till genomförande från och med nästa budgetår.

I nu ifrågavarande proposition, nr 225, har departementschefen emellertid förordat ett uppskov härmed till den 1 oktober 1941 och därvid hänvisat till de förflyttningar av befattningshavare inom landsfiskalskåren, som omorganisationen komme att medföra. Departementschefen har vidare anført, bland annat:

Då kostnaderna för befattningshavarnas flyttningar komma att i viss utsträckning ersättas av statsverket och i flyttningensättningen under vissa förutsättningar ingår ersättning jämväl för den merutgift som uppstår därigenom, att befattningshavare nödgas vidkännas kostnad för såväl förutvarande som ny bostad, har det ansetts vara möjligt att göra vissa besparingar för statsverket, om man låte omorganisationen träda i kraft å dag, som vore laga fardag enligt hyreslagen. Den ur denna synpunkt bästa tidpunkten för reformens genomförande har ansetts vara den 1 oktober 1941. Jag har med hänsyn härtill och, då efter riksdagens beslut i ärendet åtskillig tid erfordras för genomförande av de organisatoriska förändringarna, stannat för sistnämnda dag såsom den lämpligaste för den nya organisationens ikraftträdande. I syfte att förbereda reformen har jag i god tid före den 1 april 1941 låtit utgå ett cirkulär till länsstyrelserna med erinran om att det syntes angeläget, att de befattningshavare, som kunde förväntas bliva förflyttade till annan ort och som förhyrde bostäder och kontorslokaler, i laga tid uppsade sina hyreskontrakt till den 1 oktober 1941.

Frågor sammanhängande med löneregleringen.

Rikets indelning i landsfiskalsdistrikt m. m.

Enligt den av 1937 års landsfiskals- och stadsfiskalsutredning uppgjorda distriktsindelningsplanen skulle antalet landsfiskalsdistrikt utgöra 409, vilket innebar en minskning i antalet distrikt med 81. Denna plan har senare överarbetats inom departementet, därvid dels vissa områden överförts från ett distrikt till ett annat, dels vissa distrikt uppdelats, dels även ytterligare sammanslagning av distrikt genomförts. Det sammanlagda antalet distrikt har därigenom minskat till 408. Rörande det slutliga indelningsförslaget torde få hänvisas till det förslag till rikets indelning i landsfiskalsdistrikt, vilket fogats som bilaga till propositionen. Emellertid har antalet landsfiskalstjänster bibehållits vid 409, beroende på att i ett distrikt, Karlskoga, funnits böra anställas två landsfiskaler.

Enligt den av departementschefen förordade, från förslagets principer i övrigt avvikande organisationsformen med två landsfiskaler i Karlskoga skall den ene vara polischef och åklagare och den andre utmätningsman. Härigenom befrias staden från utgifterna för stadsfiskalstjänsten. Det har vid sådant förhållande syntts skäligt, att staden i stället bidroge till statsverkets kostnader för åklagaren-polischefens avlönande ävensom till vissa omkostnader. Enligt ett inom departementet uppgjort förslag, som staden för sin del godtagit, skulle staden sålunda bidra med tre fjärdedelar av det belopp, som av statsmedel komme att utgå i lön till åklagaren-polischefen och i vikariatsersättning jämte därå utgående tilläggsförmåner åt vikarie, som förordnades under åklagaren-polischefens tjänstledighet eller semester. Detta bidrag skulle erläggas halvårsvis emot räkning, som tillställdes staden av länsstyrelsen. Vidare skulle staden tillhandahålla erforderliga kontorslokaler för de båda inom distriktet anställda landsfiskalerna och deras biträden samt bestrida kostnaderna för lokalernas uppvärmning, städning och belysning ävensom tillhandahålla erforderliga möbler och annan inredning.

Ersättningen från staden avses skola upptagas såsom särskilda uppboordsmedel i avlöningsstaten för landsfiskaler m. m.

Landsfiskalernas lönegradsplacering.

Departementschefen har anfört:

Enligt principbeslutet skola landsfiskalsbefattningarna placeras i *tre olika lönegrader*, nämligen A 22, A 23 och A 24. Till grund för den kostnadsberäkning som gjordes i propositionen nr 219/1940 L. hade lagts en sådan fördelning av tjänsterna, att 6 tjänster skulle placeras i lönegraden A 24, 45 tjänster i lönegraden A 23 och återstoden eller 358 tjänster i lönegraden A 22. Även i denna fördelning har jag ansett jämkningar böra vidtagas. I avvaktan på att vissa städer skola införlivas med landsfiskalsdistrikt torde endast 4 landsfiskalstjänster nu böra placeras i lönegraden A 24 och 42 i lönegraden A 23. Antalet tjänster i lönegraden A 22 skulle således utgöra 363. Bestämmandet av huruvida landsfiskalstjänsten i visst distrikt skall hänföras till A 22, A 23 eller A 24 torde böra ankomma på Kungl. Maj:t, som också torde

böra äga att i samband med uppkommen vakans besluta om viss tjänsts överförande från en lönegrad till någon av de båda andra inom ramen av riksdagens beslut rörande antalet tjänster i de olika lönegraderna. Av det anförda framgår, att i den mån städernas införlivande med landsfiskalsdistrikt fortgår, några tjänster i lönegrad A 22 böra utbytas mot ett motsvarande antal tjänster i lönegrad A 23 och några tjänster i lönegrad A 23 mot samma antal tjänster i lönegrad A 24. Förslag härom bör emellertid föreläggas riksdagen först då utbytet blir aktuellt.

Biträdestilldelningen inom landsfiskalsdistrikten.

1937 års utredning: Det till grund för propositionen nr 219/1940 L. liggande förslaget upptog sex olika typer av landsfiskalsdistrikt, vilka betecknades med romerska siffror från I till VI. Av de 409 distrikten skulle 15 utgöras av typ I (landsfiskal utan tjänstebitråde), 203 av typ II (landsfiskal med ett skrivbitråde), 19 av typ III (landsfiskal med bitråde av en manlig befattningshavare med polismans befogenhet), 20 av typ IV (landsfiskal med två skrivbiträden), 141 av typ V (landsfiskal med en landsfiskalsassistent och ett skrivbitråde) samt 11 av typ VI (landsfiskal med landsfiskalsassistent och två — i ett fall fyra — skrivbiträden). Antalet landsfiskalsassistenter skulle således bliva 152 och antalet skrivbiträden 427, av vilka 19 — benämnda kanslibiträden — skulle vara manliga befattningshavare med polismans befogenhet.

Vid *1940 års riksdag* beslöts — med anslutning till Kungl. Maj:ts förslag — att för kanslibiträdena skulle inrättas ordinarie tjänster i lönegraden A 7. Vidare skulle i avvaktan på närmare erfarenheter rörande behovet i övrigt av biträdeshjälp lämpliga belopp ställas till länsstyrelsernas förfogande för anställning av erforderligt antal skrivbiträden i lönegraden Eo 2 samt manliga biträden — som skulle kunna tilldelas polismans befogenhet — i lönegraden Eo 5. Vederbörande utskott anförde emellertid vid propositionens behandling i riksdagen, att utskottet, med hänsyn till betydelsen av att samtliga landsfiskaler såvitt möjligt erhöles biträdeshjälp även för andra göromål än de rena skrivgöromålen, ansåge det önskvärt, att de biträdestjänster i lönegraden Eo 5, vilka avsetts för manliga befattningshavare med polismans befogenhet, i första hand tilldelades sådana landsfiskalsdistrikt, där enligt organisationsplanen endast ett tjänstebitråde skulle finnas.

Departementschefen har för egen del anfört:

Med hänsyn till vad utskottet sålunda anfört och då 1936 års uppberedningskommittés förslag ej genomförts, har det blivit nödvändigt att underkasta den uppgjorda planen för biträdestilldelningen en omarbetning. En omarbetning har blivit erforderlig även genom jämkningarna i distriktsindelningsplanen. Slutligen må framhållas, att landsfiskalernas arbetsbörda betydligt ökat sedan år 1938, då de sakkunniga uppgjorde sin organisationsplan. Särskilt gäller detta i fråga om landsfiskalernas befattning med luftskyddet och restindrivningen.

Från länsstyrelserna hava infordrats uppgifter rörande de jämkningar i den föreslagna biträdestilldelningen, som med hänsyn till det förändrade läget kunna anses erforderliga. De inkomna uppgifterna hava därefter undergått överarbetning inom departementet. Vissa länsstyrelser hava vid beräkningarna av biträdeshjälp behövet medräknat även sådan personal, som nu tillfälligtvis anställts för kris-

betonade uppgifter. Ett dylikt förfaringssätt anser jag emellertid icke lämpligt. Biträdesorganisationen synes mig böra vara avpassad efter det normala biträdesbehovet ehuru tilltagen med en sådan marginal, att en tillfällig ansvällning av arbetsuppgifterna av måttlig omfattning icke skall kräva ändrad organisation. Jag vill dessutom erinra om att särskilda belopp skola ställas till länsstyrelsernas förfogande för beredande av tillfällig skrivhjälp åt landsfiskalerna. Biträdesorganisationen kan uppenbarligen icke anpassas efter en arbetssituation som den, vilken förelåg under största delen av år 1940 och delvis ännu föreligger. Organisationen skulle då erhålla en alltför stor omfattning och det skulle möta avsevärda svårigheter att vid en återgång till mera normala förhållanden nedbringa organisationen till en mot dessa nya förhållanden svarande omfattning. Jag anser, att de extraordinära biträdeskostnaderna på grund av krisbetonade uppgifter böra, efter samma normer som tillämpas i fråga om länsstyrelserna, ersättas i särskild ordning, och jag får därvid hänvisa till vad jag i statsverkspropositionen anfört därom vid behandlingen av frågan om beräkandet av utgifterna till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal vid länsstyrelserna.

Med tillämpning av nu angivna normer och på grundval av länsstyrelsernas uppgifter har biträdesbehovet beräknats till 155 assistenter, 18 kanslibiträden, 173 extra ordinarie biträden i lönegrad Eo 5 och 271 extra ordinarie biträden i lönegrad Eo 2. Kungl. Maj:t bör dock givetvis äga befogenhet att vid förefallande behov tillskapa ytterligare extra ordinarie befattningar i den mån detta kan ske inom ramen för beviljade anslag.

Jämknigen i biträdestilldelningen har medfört, att antalet *organisations-* *typer* måst ökas utöver de sex som i det föregående angivits. Typ II har sönderfallit i två, nämligen en med landsfiskal och ett biträde i lönegrad Eo 2 och en med landsfiskal och ett biträde i lönegrad Eo 5, typ IV i tre, nämligen en med landsfiskal och två biträden i lönegrad Eo 2, en med landsfiskal jämte ett biträde i Eo 5 och ett biträde i Eo 2 samt en med landsfiskal jämte ett biträde i A 7 och ett biträde i Eo 2. I fråga om två av de allra största distrikten nämligen Solna och Tumba föreslås en anordning med — förutom övriga biträden — två assistenter. Meningen är, att den ena assistenten skall av länsstyrelsen erhålla förordnande såsom under landsfiskalen i huvudsak självständig ledare av den inom ifrågavarande distrikt mycket betydande indrivningen av restförda utskylder och av böter. I ett annat distrikt föreslås landsfiskal och tre biträden i Eo 2. Den för Karlskoga distrikt föreslagna särskilda organisationen har omnämnts i det föregående.

Av samma skäl som föranlett jämkning av biträdestilldelningen hava även de belopp, vilka beräknats för *tillfällig skrivhjälp* åt landsfiskalerna, måst omräknas. Det sammanlagda medelsbehovet härför har beräknats till 87,500 kronor.

Övriga med löneregleringen sammanhängande frågor.

De landsfiskaler, vilka från ordinarie tjänst utnämnas å ny landsfiskalstjänst, har i propositionen föreslagits skola för *uppflyttning i löneklass* få tillgodoräkna sig dels hela den tid, de innehaft fullmakt å landsfiskalstjänst, dels ock den tid utöver tre år, de dessförinnan kunna hava haft tillsvidareförordnande å landsfiskalstjänst. Tillsvidareförordnade landsfiskaler ha ansetts böra för löneklassuppflyttning äga tillgodoräkna den tid utöver tre år, de innehaft tillsvidareförordnande. I övrigt skulle, om högre löneklass än

begynnelselöneklassen anses böra ifrågakomma, löneklassplaceringen få, efter anmälan av länsstyrelserna, bestämmas av Kungl. Maj:t med hänsyn till vederbörandes tidigare löneförmåner, anställningstidens längd och övriga på frågan inverkan omständigheter.

I fråga om *frihet från tjänstgöring* under sön- och helgdag har framhållits, att det med hänsyn till de varierande förhållandena i de olika länen icke låtit sig göra att utfärda generella bestämmelser härom. I stället har det ansetts böra ankomma på landsfogdarna att inom vissa i propositionen angivna gränser träffa avgörande för varje särskilt fall.

Beträffande *övertidersättning* har framhållits att med hänsyn till de särskilda arbetsförhållandena å landsfiskalskontoren förutsättningar för utbetalande av dylik ersättning saknas beträffande såväl den ordinarie som den extra personalen därstädes.

Vikariatsersättning skall utgå enligt gällande grunder i civila avlöningsreglementet. Med hänsyn till att landsfiskalsassistenterna komma att hänföras till två lönegrader nämligen Eo 14 och Eo 17, kunde möjligen tvekan uppstå rörande storleken av ersättning, som bör utgå till annat biträde å landsfiskalskontor, som förordnas att vikariera å assistenttjänst, vars innehavare är placerad i lönegraden Eo 17. Den lämpligaste lösningen har ansetts vara, att vid samtliga vikariat å landsfiskalsassistenttjänst vikariatsersättningen beräknas som om vikariatet avsåge tjänstgöring å tjänst i lönegraden Eo 14.

Resekostnads- och traktamentsersättning vid tjänsteresor.

Det till grund för propositionen nr 219/1940 L. liggande sakkunnigeförslaget innebar, att gällande bestämmelser, enligt vilka landsfiskal vid resa i och för tjänsten endast i vissa särskilt angivna fall äger rätt till resekostnadsersättning och blott undantagsvis jämväl till traktamentsersättning, skulle upphävas och landsfiskal tillerkännas rätt till ersättning för samtliga tjänsteresor. Såväl resekostnads- som traktamentsersättning skulle utgå enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet, varvid dock, i anslutning till vad som stadgats beträffande landsfogdarna, skulle genomföras en minskning av ersättningsbeloppen så, att traktamentsersättningen, oavsett lönegradsplaceringen av de olika landsfiskalstjänsterna, skulle utgå med åtta kronor för dag och fem kronor för natt eller tillhoppa tretton kronor för dygn. Om högst sex timmar tagits i anspråk för resa eller förrättning, skulle traktamentsersättning icke utgå. Därest inga dylika särbestämmelser gäves, skulle traktamentsersättningarna enligt allmänna resereglementet utgå med tio kronor för dag och sex kronor för natt eller tillhoppa sexton kronor för dygn i fråga om landsfiskaler i 22 och 23 lönegraderna samt med tolv kronor för dag och sju kronor för natt eller tillhoppa nitton kronor för landsfiskaler i 24 lönegraden. Enligt resereglementet utgår icke traktamentsersättning för dag eller natt varav högst en timme tagits i anspråk för resa eller förrättning; för dag, varav mer än en timme men högst sex timmar tagits i anspråk, utgår halv traktamentsersättning. Även beträffande rätten till resekostnadsersättning skulle en viss

begränsning gälla. Enligt resereglementet utgår resekostnadsersättning så snart väglängden överstiger en kilometer. Med bibehållande av för landsfiskalerna nu gällande begränsning föreslago de sakkunniga, att dylik ersättning icke skulle utgå med mindre väglängden, beräknad på sätt i allmänna resereglementet sägs, utgjorde minst tre kilometer. Landsfiskalernas reseräkningar skulle underkastas granskning av vederbörande landsfogde ur synpunkten av resornas ändamålsenlighet och planmässiga anordnande. Landsfiskalsassistent skulle vid resa i och för tjänsten äga uppbära resekostnads- och traktamentsersättning under samma villkor som landsfiskal. Den till landsfiskalsassistent utgående traktamentsersättningen skulle dock fastställas till sex kronor för dag och fyra kronor för natt eller alltså till tio kronor för dygn.

Departementschefen yttrar i här berörda fråga bland annat följande:

Då jag anser de av de sakkunniga föreslagna traktamentsbeloppen skäliga, finner jag övervägande skäl tala för att tillstyrka de sakkunnigas förslag i fråga om landsfiskals och landsfiskalsassistents rätt till resekostnads- och traktamentsersättning. Huruvida detta även bör gälla den föreslagna trekilometersbegränsningen, synes mig tveksamt. De sakkunniga anförde till stöd för densamma, att det i landsfiskals tjänsteäliggande bland annat inginge att helt allmänt övervaka ordningen inom landsfiskalsdistriktet och att varje resa, som landsfiskal företoge, på visst sätt kunde sägas innebära en dylik övervakning. Då det icke skäligen kunde göras gällande, att särskild ersättning borde utgå för dylik förrättning, om den hade så strängt lokal karaktär, att den av landsfiskalen tillryggalagda vägsträckan icke överstege tre kilometer, kunde det, anförde de sakkunniga, icke gärna låta sig göra att skilja mellan olika resor efter de ändamål, för vilka de företagits, samt i ena fallet giva resekostnadsersättning men i andra fallet icke. Beloppet av den ersättning, som genom införande av den föreslagna begränsningen skulle undanhållas landsfiskal, förmenades bliva jämförelsevis obetydligt, men för det allmänna skulle däremot uppstå en avsevärd besparing genom att granskningen av ett stort antal säkerligen ofta svårkontrollerbara reseräkningar bortföle. De skäl, de sakkunniga sålunda anført för bibehållande av begränsningen, äro visserligen värda allt beaktande men synas dock icke böra tillmätas avgörande betydelse. Det må erinras om att någon trekilometersbegränsning icke gäller för resor för förrättning enligt förordningen den 12 juli 1878 angående ersättning till förrättningsmän för utmätning i enskilda mål samt till stämmingsmän m. m., varför landsfiskals rätt till reseersättning vid dylika förrättningar skulle beskäras om, såsom är avsikten, förordningens bestämmelser om reseersättning ersättas av en hänvisning till allmänna resereglementets bestämmelser och för landsfiskalerna särskilt utfärdat besparingsreglemente. Någon anledning att på detta sätt minska reseersättningarna i exekutionsärenden synes icke föreligga. Med hänsyn härtill och då tillräcklig anledning ej torde föreligga att i öfrigt bibehålla särbestämmelser för landsfiskalerna, anser jag, att den i allmänna resereglementet föreskrivna enkilometersbegränsningen bör gälla även i fråga om landsfiskalerna och landsfiskalsassistenter. I ett annat hänseende bör emellertid ett undantag göras från allmänna resereglementets bestämmelser. Enligt 16 § i reglementet är förrättningsman, som är bosatt utom sitt tjänstgöringsområde, ej berättigad till ersättning för färd mellan bostaden och tjänstgöringsområdets gräns. Det torde emellertid i en del fall befinnas påkallat att föreskriva, att landsfiskal skall vara bosatt utanför sitt distrikt. Då dessa föreskrifter givits i det all-

männas intresse — t. ex. i syfte att allmänheten skall hava goda kommunikationer till landsfiskalens stationeringsort — bör sådan landsfiskal och hos denne anställda biträden äga uppbära ersättning jämväl för färd mellan bostaden och distriktsgränsen. Här stationeringsorten emellertid förlagts utom distriktet i landsfiskalens eget intresse, bör regeln i allmänna resereglementet bliva gällande.

Annat tjänstebitråde än landsfiskalsassistent bör, om biträdet tilldelats polismans skydd och befogenhet, kunna av landsfiskalen anlitas för utredningar jämväl utanför stationeringsorten, om landsfiskalen är av andra tjänstegöromål av trängande art hindrad att själv verkställa utredningarna. Biträdet bör då äga rätt till resekostnads- och traktamentsersättning, vilken senare synes böra begränsas på samma sätt som motsvarande ersättning till landsfiskal och assistent samt utgå med fem kronor för dag och fyra kronor för natt eller sålunda med tillhoppa nio kronor för dygn.

Det må slutligen i detta sammanhang påpekas, att Kungl. Maj:t enligt allmänna resereglementet äger förordna om nedsättning av traktamentsbeloppen för särskilda befattningshavargrupper. Då jag i det föregående angivit min ståndpunkt till de särskilda traktamentsbelopp för landsfiskalerna och deras tjänstebiträden, som av de sakkunniga föreslagits, bör detta icke få anses föranleda någon begränsning för dessa tjänstemäns vidkommande i den Kungl. Maj:t enligt resereglementet tillagda befogenheten.

Ersättning för vissa kostnader för resor i exekutionsärenden.

Enligt 1937 års sakkunnigeförslag skulle de särskilda arvoden, som för vissa exekutiva förrättningar m. m. utgå till förrättningsmännen, ersättas av en i visst förhållande till exekutionsfordringen stående avgift till statsverket, i samband varmed statsverket skulle övertaga gäldandet av bland annat de resekostnadsersättningar, som uppkomma i dylika ärenden och exekutionsgäldenären eller borgenären nu har att betala.

Efter verkställd utredning inom socialdepartementet har i en inom departementet utarbetad *promemoria* framhållits, att med genomförandet av förenämnda förslag bör tillsvidare anstå bland annat av den anledningen, att under nu rådande exceptionella förhållanden stora svårigheter mött att med någon större grad av säkerhet så avväga den föreslagna exekutionsavgiftens belopp, att avgiften väl komme att täcka statsverkets direkta utgifter för ifrågavarande ärenden, d. v. s. i huvudsak resekostnads- och traktamentsersättningarna, men icke innebure någon extra beskattning av de enskilda parterna. Löneregleringen för landsfiskalerna måste emellertid, framhålles vidare, medföra, att stadgande gives därom, att de nu utgående arvoden till förrättningsmännen skola i likhet med andra till landsfiskalerna utgående sportler redovisas till statsverket. I samband härmed torde det vara lämpligt att meddela föreskrift om att gällande bestämmelser om ersättning för resor vid förrättningar av nu ifrågavarande art skola ersättas av en hänvisning till allmänna resereglementets bestämmelser. I enlighet med dessa principer har ett förslag till ändring i vissa delar av förordningen den 12 juli 1878 angående ersättning till förrättningsmän för utmätning i enskilda mål samt till stämningmännen m. m. utarbetats inom departementet.

En redogörelse för de *yttranden*, vilka avgivits över departementspromemorian återfinnas i propositionen å sid. 14—17.

Departementschefen har för egen del anfört:

Emot det i departementspromemorian framlagda förslaget om ersättning för resor i exekutionsärenden har jag intet att erinra. Den i princip beslutade löneregleringen för landsfiskalerna bygger emellertid på att ersättning skall lämnas av statsmedel för samtliga utgifter i tjänsten. I fråga om resekostnaderna bör en generell bestämmelse härom, enligt vad i det föregående föreslagits, införas i vederbörande ersättningskungörelse (kungörelsen den 24 november 1932 angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m.). Beträffande de exekutiva ärendena anses emellertid reglerna om parternas skyldighet att gälda kostnaderna icke skola ändras. Därest såväl gälldenären som sökanden sakna tillgångar och kostnaderna icke förskjutits, har utmätningsmannen, där icke fri rättegång beviljats, icke möjlighet att få ersättning för sina utgifter i ärendet. Erfordras resa för förrättningen, kunna dessa utgifter bliva betydande. De utgifter, för vilka utmätningsmannen på detta sätt icke kan erhålla ersättning, hava under det nuvarande sportelsystemet fått täckas av överskott, som uppstått i andra ärenden. Efter en lönereglering för landsfiskalerna på grundval av samtliga sportlers indragande till statsverket föreligger emellertid icke längre möjlighet för landsfiskalerna att på detta sätt bestrida dessa utgifter, vilka de i stället måste betala av sin lön. Detta synes mig icke böra ifrågakomma. Den enklaste lösningen av frågan synes vara att införa ett stadgande om att ersättning för dylika, icke täckta utgifter skall givas av statsmedel. Denna lösning torde vara att föredraga framför en inskränkning i exekutionssökandes rätt att erhålla exekution utan att förskjuta kostnaderna för densamma. Jag vill erinra om att ett antagande av förslaget om införande av en exekutionsavgift kommer att väsentligt förändra läget, eftersom införandet av exekutionsavgiften tänkts skola medföra en avlösning av parternas skyldighet att betala exekutionskostnaderna. Givetvis böra bestämmelserna om ersättning åt landsfiskal av statsmedel för de icke ersatta utgifterna omgärdas med erforderliga säkerhetsföreskrifter. Ersättning bör icke utgå i sådana fall, då enligt givna stadganden verkställighetskostnaderna skolat förskjutas av sökanden eller utmätningsmannen ägt begära, att kostnaderna skulle förskjutas. I övrigt torde tillräcklig säkerhet mot missbruk av ersättningsrätten vinnas genom en föreskrift, att utbetalandet av ersättningen skall ankomma på vederbörande länsstyrelses prövning. Med hänsyn till att det endast i jämförelsevis sällsynta fall kan ifrågakomma, att statsverket på detta sätt kommer att få ersätta utmätningsmans utgifter, lär vad nu föreslagits icke behöva inverka på beräkandet av omkostnadsanslaget, från vilket ifrågavarande ersättningar torde böra gäldas.

Telefon.

Nu gällande bestämmelser om landsfiskals skyldighet att hava rikstelefonförbindelse till sin tjänstelokal och sin bostad har *departementschefen* ansett böra i huvudsak bibehållas; dock att bestämmelserna i fråga, vilka innehållas i landsfiskalsinstruktionen § 25, och ersättningskungörelsen 6 § tredje—sjätte styckena, måste undergå viss omarbetning, emedan de i sin nuvarande form bygga på att landsfiskalen, med det honom tilldelade förvaltningsbidraget, principiellt skall bestrida alla med tjänsten förenade utgifter och att dessa

skola täckas av statsmedel i annan ordning endast, där särskilda bestämmelser därom givits. Departementschefen har i denna fråga anfört:

Landsfiskal bör givetvis hava telefonförbindelse såväl till sin tjänstelokal som till sin bostad. Den nuvarande begränsningen, att endast en telefonförbindelse till tjänstelokalen bekostas av statsmedel, torde hava visat sig mindre lycklig beträffande de större landsfiskalskontoren, emedan den verkat hindrande för en rationalisering av arbetet; ofta hava landsfiskalerna emellertid med egna medel bekostat övriga för tjänstens behöriga skötande nödvändiga telefonförbindelser. Därest länsstyrelse prövar det med hänsyn till arbetsförhållandena å visst landsfiskalskontor nödvändigt, att mer än en telefonförbindelse anordnas, bör länsstyrelsen sålunda äga medgiva, att sådan ytterligare förbindelse anordnas. Landsfiskals skyldighet att hava rikstelefonförbindelse till sin bostad torde böra göras oberoende av länsstyrelsens förordnande därom. Ersättning av statsmedel torde böra lämnas även för kostnaden för erforderliga extra ringklockor i sovrum m. m. I fråga om landsfiskalsassistent och annat tjänstebiträde torde böra stadgas skyldighet att under samma förutsättningar som nu gälla i fråga om landsfiskal hålla telefonförbindelse till bostaden.

Ersättningskungörelsen synes endast böra innehålla bestämmelser om i vad mån ersättning för telefonförbindelse till landsfiskals eller biträdes bostad och för särskilda utgifter för telefonsamtal i tjänsteärende må givas av statsmedel; i övrigt erforderliga bestämmelser i ämnet böra särskilt utfärdas.

Kostnader för tjänstelokal samt övriga förvaltningskostnader.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle det bland annat ankomma på befattningshavaren att anskaffa erforderlig tjänstelokal jämte därtill hörande möbler med undantag av kassaskåp samt att ombesörja lokalens uppvärmning, belysning och städning. För de kostnader befattningshavaren hade att vidkännas härför skulle utgå ersättning av statsmedel i form av ett särskilt lokalbidrag. Beloppet av bidraget skulle bestämmas av länsstyrelsen med hänsyn till lokalbehovet och hyreskostnaderna i orten. Av Kungl. Maj:t skulle fastställas vissa allmänna grunder för beräkningen, innefattande även ett angivande av huru många rum, som normalt ansåges erforderliga för landsfiskalskontor i distrikt av de olika organisationstyperna. Det skulle även ankomma på länsstyrelserna att tillse, att landsfiskalerna hölle med hänsyn till tjänstens krav tillfredsställande kontorslokaler. Övriga förvaltningskostnader, såsom utgifter för inköp och underhåll av erforderliga kontorsmaskiner och stämplor m. m. samt för skrivmateriel och övriga förbrukningsartiklar ävensom för inbindning av föreskrivna diarier och andra handlingar m. m., skulle direkt bestridas av statsverket från anslag, som disponerades av länsstyrelserna. För varje budgetår skulle landsfiskal å tid, som bestämdes av länsstyrelsen, insända förslag till omkostnadsstat för budgetåret. Detta förslag skulle av länsstyrelsen granskas samt tjäna länsstyrelsen till ledning vid dess framställning om anslag för ändamålet. Anskaffandet av erforderliga förnödenheter skulle ankomma på landsfiskalerna själva, där ej länsstyrelse funne skäl föreligga att verkställa central upphandling. För bestridande av ifrågakvarande förvaltningsutgifter skulle landsfiskalerna vara berättigade att erhålla lämpligt avpassade förskott mot halvårsvis skeende redovisning.

De sakkunnigas förslag lades till grund för de i propositionen nr 219/1940 L gjorda kostnadsberäkningarna för den nya organisationen.

För att vinna en grund för bedömande av storleken av de belopp, som erfordras för ett bestridande av förvaltningsutgifterna efter de i förslaget angivna riktlinjerna hava uppgifter inhämtats från landsfiskalerna och länsstyrelserna. Till ledning för beräkningen av lokalbidragens storlek angavs därvid, att man borde räkna med ett lokalbehov av *ett* rum i distrikt med landsfiskal och högst ett biträde, *två* rum i distrikt med landsfiskal och två eller tre biträden samt *tre* eller *fyra* rum i de största distrikten. Med hänsyn till de särskilda förhållandena på viss ort borde avvikelser från dessa normer kunna göras.

Rörande innehållet i de avlämnade uppgifterna hänvisas till propositionen, sid. 19 och 20.

Departementschefen har anfört:

Skäl synas icke föreligga att frångå de sakkunnigas förslag mer än på en punkt. Det torde sålunda böra föreskrivas, att en framtida anskaffning av kassaskåp, i den mån sådana erfordras utöver dem, som vid omorganisationen inlösas från landsfiskalerna, skall verkställas genom central upphandling, i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver. I fråga om upphandling av skrivmaskiner och räknemaskiner m. m. bliva gällande centralupphandlingsbestämmelser tillämpliga. De skäl, som anförts för att landsfiskalerna i vissa mindre distrikt — distrikt med högst ett tjänstebiträde — borde bliva bättre tillgodosedda i fråga om tjänstelokaler än som skulle bliva följden enligt ovan angivna normer, torde icke vara helt utan fog. Emellertid komme en allmän höjning av beräkningsgrunderna att så väsentligt öka statsverkets kostnader, att dessa icke torde uppvägas av fördelarna. På grund härav anser jag mig för närvarande icke böra frångå de tidigare angivna normerna. Vid beräkandet av lokalbehovet måste man givetvis också taga med det utrymme arkivalier m. m. kräva. För arkiven synes man emellertid böra i huvudsak använda blott sekundära utrymmen såsom vinds- eller källarrum etc., därest dylika utrymmen, som äro för ändamålet lämpliga, stå till förfogande. Storleken av lokalbidragen måste slutligen bliva beroende av stationeringsorternas dyrortsgruppering.

Medelsbehovet för lokalbidrag har beräknats till 460,000 kronor. Efter en redogörelse för grunderna för denna beräkning fortsätter departementschefen:

Det torde icke erfordras, att statsverket i andra fall än nu sker tillhandahåller tjänstelokal åt landsfiskal. Är landsfiskalen polischef och åklagare i stad och finnes i staden tillhörigt polishus eller i annan byggnad, som helt eller delvis är avsedd för polisändamål och som äges av staden, lokaler, som äro lämpliga för landsfiskalskontor, synes landsfiskalen böra vara skyldig att förhyra dessa lokaler, där länsstyrelsen finner lokalerna vara med hänsyn till landsfiskalstjänstens krav tillfredsställande och, där staden betingar sig ersättning för deras upplåtande, den begärda hyran vara skälig. Samma torde böra gälla i fråga om annan kommun, som är skyldig att själv bestrida kostnaderna för sitt polisväsende.

Övriga förvaltningskostnader torde kunna beräknas till i genomsnitt för distrikt utan stadigvarande tjänstebiträde 250 kronor, för distrikt med ett tjänstebiträde 400 kronor, för distrikt med två tjänstebiträden 550 kronor samt för distrikt med tre (eller flera) tjänstebiträden 650 kronor. Samman-

lagda medelsbehovet för »övriga förvaltningskostnader» skulle efter dessa grunder utgöra 192,600 kronor eller i runt tal 200,000 kronor.

Utbildningsfrågor.

Distriktsåklagarnas teoretiska fackutbildning.

I en *promemoria* angående distriktsåklagarnas teoretiska utbildning hava förenämnda utredningsmän framlagt ett förslag av i huvudsak följande innehåll.

Utbildningen skulle förläggas dels till polisskolan, dels till Stockholms högskola. Till polisskolan skulle förläggas den teoretiska utbildningen i polistjänst samt till högskolan den juridiska undervisningen och undervisningen i kameralkunskap. Undervisningen vid högskolan, vilken skulle föregå undervisningen vid polisskolan, skulle omfatta fyra terminer och skulle i vissa delar ansluta sig till den ordinarie undervisningen därstädes. Distriktsåklagaraspiranterna skulle således deltaga i den ordinarie, varje hösttermin givna propedeutiska kursen i civilrätt, straffrätt och processrätt samt deltaga i samma undervisning i förvaltningsrätt som de, vilka avsåge att avlägga juris kandidatexamen. I fråga om privaträtten skulle man begagna den ordinarie kursen för statsvetenskaplig-juridisk examen. Särskild undervisning för distriktsåklagaraspiranterna skulle anordnas i, förutom kameralkunskap, statsrätt, finansrätt, straffrätt och processrätt. I de båda sistnämnda ämnena skulle kunskapsfordringarna i huvudsak motsvara fordringarna för juris kandidatexamen. Sedan tentamina avlagts i samtliga ämnen vid högskolan, skulle distriktsåklagarexamen avläggas. Undervisningen vid polisskolan skulle utformas i huvudsaklig överensstämmelse med undervisningen vid de polischefskurser, som hållits där. Undervisningen vid högskolan skulle börja blott vartannat år, och varje kurs skulle sålunda — liksom enligt de sakkunnigas förslag — omfatta två aspirantårgångar. Under polisundervisningen skulle eleverna uppdelas i två omgångar. Med hänsyn till högskolans ställning såsom icke statlig undervisningsanstalt skulle mellan kronan och högskolans styrelse ingås ett avtal, däri styrelsen förbunde sig att efter vissa riktlinjer mot en angiven summa anordna undervisningen. Kostnaderna för undervisningen beräknades av utredningsmännen komma att för varje kurs uppgå till vid högskolan 16,700 kronor och vid polisskolan 18,200 kronor. De årliga kostnaderna bleve således 17,450 kronor. Härtill skulle eventuellt komma vissa kostnader för iordningställande av erforderliga läroböcker. Vid denna kostnadsberäkning utgingo utredningsmännen från att eleverna skulle själva betala sina läroböcker samt vissa avgifter vid högskolan.

Över utredningsmännens *promemoria* hava avgivits ett flertal *yttranden*, beträffande vilka hänvisas till propositionen, sid. 22—26.

Departementschefen har anfört:

Den plan för distriktsåklagarnas teoretiska fackutbildning, som framlagts i utredningsmännens *promemoria* och som i allt väsentligt lämnats utan erinran i de flesta av de avgivna *yttrandena*, anser jag utgöra en i huvudsak tillfredsställande lösning av de problem, som mött, då det gällt att anordna undervisningen så, att denna i fråga om de egentliga universitetsämnena kommer att ligga på ett akademiskt plan och samtidigt erhåller den koncentration och fasta ledning, som torde vara erforderlig för att eleverna under den be-

gränsade studietiden skola kunna på ett tillfredsställande sätt inhämta det ganska omfattande kunskapsmaterialet. De erinringar som framförts i yttrandena synas mig icke vara av beskaffenhet att rubba själva grundvalarna för planen även om denna bör underkastas jämkningar i vissa detaljer såsom i fråga om kursplaner m. m. Då undervisningen emellertid enligt uppgjorda beräkningar icke behöver börja förrän tidigast under hösten 1943 och något anslag för nästkommande budgetår alltså icke är erforderligt, har jag icke ansett mig böra i vidare mån än nu skett uppehålla mig vid denna fråga. Därest det vid de fortsatta underhandlingar, som komma att föras med högskolans styrelse, skulle visa sig erforderligt att medel ställas till förfogande för utarbetande av de för undervisningen nödiga läroböckerna, torde jag senare få anmäla denna fråga.

Till kostnaderna för utbildningen böra även hänföras kostnaderna för distriktsåklagaraspiranternas *praktiska polistjänstgöring*. Enligt principbeslutet skall denna tjänstgöring, omfattande sex månader, för att bli effektiv koncentreras till poliskårerna i ett fåtal av de största städerna, där möjlighet gives att erhålla lämpliga instruktörer och handledare för aspiranterna. Tjänstgöringen, som skall omfatta såväl kriminalpolis- som ordningspolisverksamhet, skall för att bli så allsidig som möjligt fullgöras efter vissa gemensamma allmänna anvisningar och det skall åligga vederbörande polismästare att öva uppsikt över att tjänstgöringen i enlighet med dessa anvisningar anordnas på ändamålsenligaste sätt. De sakkunniga hade beräknat kostnaderna för handledning åt aspiranterna under den praktiska polistjänstgöringen — lämpligt avpassade arvoden till den handledande personalen — till högst 2,000 kronor för år. Med hänsyn till att den praktiska polistjänstgöringen skall följa efter provtjänstgöringen å landsfiskalskontor och hos länsstyrelse m. m. är det sannolikt, att några kostnader för det ändamål, varom nu är fråga icke komma att uppstå under budgetåret 1941/42. Jag anser därför icke erforderligt, att något anslag nu begäres för ändamålet.

Kostnaderna för *antagningsnämndens* verksamhet — resekostnads- och traktamentsersättningar till nämndens ledamöter för deltagande i nämndens sammanträden — torde böra beräknas till högst 1,000 kronor.

Övergången till den nya landsfiskalsorganisationen.

1937 års utredning: De sakkunniga erinrade i sitt betänkande om att nedbringandet av antalet landsfiskalstjänster och indragningen av ett stort antal stadsfiskalstjänster komme att medföra ganska betydande övergångssvårigheter. Ganska många av de sistnämnda skulle sålunda icke kunna påräkna att omedelbart erhålla landsfiskalstjänst utan skulle vara hänvisade till assistentbefattning. En tillbakagång för ett stort antal landsfiskaler till assistentbefattning — vilken motsvarades av en lika omfattande nedflyttning för assistenterna — måste emellertid medföra bland annat den olägenheten, att rekryteringen hejdades under den tid, som åtginge för att överskottet skulle hinna tagas i anspråk genom avgången bland landsfiskalerna. Ikraftträdandet av det föreslagna nya rekryteringssystemet måste också uppskjutas.

De sakkunniga föreslogo, att man skulle bereda ett antal äldre landsfiskaler möjlighet att övergå på frivillig övergångsstat. Till de 70 tillsvidareförordnade landsfiskaler, vilka beräknades icke kunna erhålla nyorganiserad

landsfiskalstjänst, utan vara nödsakade att under en tid tjänstgöra å assistentbefattning, skulle utgå viss lönekomensation. Likaså skulle viss lönekomensation utgå till de 70 landsfiskalsassistenter, vilka beräknades icke kunna omedelbart erhålla nyorganiserad assistenttjänst.

Vid 1940 års riksdag förutsattes, att frågan om övergångsbestämmelserna skulle göras till föremål för fortsatt utredning. I anledning av ett förslag av statskontoret och riksräkenskapsverket om överförande av vissa äldre landsfiskaler till indragningsstat anförde departementschefen, att en sådan åtgärd onekligen skulle mera säkert föra till det avsedda målet, nämligen en snabb effektivisering av den nya organisationen. Vederbörande utskott anförde vid propositionens behandling, att utskottet ansåge, att bestämmelserna om övergången till den nya organisationen borde så utformas, att man så snart som möjligt skulle bliva i tillfälle att tillgodogöra sig fördelarna av denna nya organisation.

Härefter har frågan om övergångsförhållanden upptagits till förnyat övervägande inom socialdepartementet. I en av de inledningsvis omnämnda sakkunniga utarbetad *departementspromemoria* har föreslagits, att de nya bestämmelserna om landsfiskalernas pensionsålder — vilka innebära en sänkning med två år från 65 till 63 år — skulle genomföras samtidigt med omorganisationen och icke, som 1937 års utredning föreslagit, under en övergångstid av tre år. Vidare hava förslag framlagts om överförande på indragningsstat och förtidspensionering av vissa landsfiskaler.

Rörande de över promemorian avgivna *yttrandena* hänvisas till propositionen, sid. 33 och 34.

Departementschefen har för egen del anfört:

Jag vill erinra om att vederbörande utskott vid 1940 års lagtima riksdag vid frågans principbehandling uttalade, att bestämmelserna om övergången till den nya organisationen borde så utformas, att man så snart som möjligt skulle bliva i tillfälle att tillgodogöra sig fördelarna av denna nya organisation. Detta uttalande torde innebära, att man borde söka ordna övergången så, att landsfiskalstjänsterna så snart som möjligt bleve besatta med personer som uppfyllde de nya, väsentligt skärpta kompetensfordringarna. Detta underlättas väsentligt, om de av de nuvarande landsfiskalerna, vilka av en eller annan anledning icke lämpligen böra ifrågakomma till nyorganiserad tjänst, ej komma att belasta den nya organisationen. I den i det föregående omtalade promemorian har framlagts en plan härför, som synes mig på ett i stort sett tillfredsställande sätt lösa övergångsspörsmålet.

Vad först angår de landsfiskaler, som vid det nya budgetårets ingång kvarstå i tjänst samt antingen fyllt 63 år — den föreslagna nya pensionsåldern — eller fylla 63 år under sista halvåret 1941, så hava dessa — de utgöra enligt nu föreliggande uppgifter 26 — sedan fråga därom uppkommit, samtliga förklarar sig villiga att i samband med omorganisationens genomförande eller inom viss kort tid därefter avgå med pension, därest denna kommer att utgå på den nyreglerade lönen. Då statskontoret med avstyrkande av förslaget i promemorian ställt sig avvisande mot en dylik anordning och i stället föreslagit, att ifrågavarande befattningshavare skulle överföras å indragningsstat, å vilken de finge kvarstå, till dess att de erhöle pension jämlikt de för dem nu gällande bestämmelserna, synes ämbetsverket icke hava beaktat, att

enligt i allmänhet tillämpade övergångsregler dessa befattningshavare bort vid omorganisationen överföras till ny stat och allenast successivt fått vidkännas sänkningen av pensionsåldern. I så fall hade de nya pensionsbestämmelserna utan vidare blivit å vederbörande tillämpliga. Den nu ifrågasatta omedelbara sänkningen av pensionsåldern, vilken torde medföra väsentliga fördelar för statsverket, synes mig icke skäligen böra beröva de av sänkningen berörda befattningshavarna möjligheten av att få de nya pensionsbestämmelserna å sig tillämpliga. Med hänsyn härtill anser jag, att det i promemorian framställda förslaget bör godtagas. Dock synes mig pensioneringen icke böra omfatta de landsfiskaler — tre till antalet — vilka först under innevarande års sista kvartal uppnå 63 år. De ordinarie landsfiskaler, vilka icke uppnått nu gällande pensionsålder före omorganisationens genomförande men fylla minst 63 år före utgången av september 1941 böra således i samband med omorganisationen — under förutsättning att de förklara sig villiga att vid denna tidpunkt avgå med ålderspension — pensioneras som om de vid nämnda tidpunkt varit innehavare av landsfiskalstjänst i lönegrad A 22. Då omorganisationens ikraftträdande uppskjutits från den 1 juli 1941 till den 1 oktober 1941 huvudsakligen för att bespara statsverket vissa kostnader för dubbelhyror m. m., synes det mig skäligt, att samma förmån beredes de landsfiskaler, vilka under tiden mellan nämnda data uppnå nu gällande pensionsålder. Däremot bör enligt mitt förmenande dylik förmån icke tillkomma de landsfiskaler, vilka redan tidigare uppnått pensionsåldern men erhållit tillstånd att kvarstå i tjänst till viss tidpunkt, infallande under tredje kvartalet 1941 eller senare.

Genom det omedelbara genomförandet av pensionsålderns sänkning vinnes en avgång av 23 befattningshavare. Härtill komma 9 vakanta befattningar. Ytterligare avgång kan vinnas genom förtidspensionering av ett antal landsfiskaler. I promemorian har föreslagits, att dylik förtidspensionering skulle ske i anslutning till bestämmelserna i 17 § 1 mom. civila tjänstepensionsreglementet. För att på denna väg ernå önskat resultat har emellertid i promemorian förordats vissa icke oväsentliga avvikelser från reglementsbestämmelserna, vilka avvikelser innebära att vederbörande befattningshavare skulle befrias från eljest föreskriven minskning av pensionen under den till pensionsåldern återstående tiden ävensom att förtidspension i vissa fall skulle kunna beviljas, ehuru för vederbörande befattningshavare något mer än 5 år återstode till pensionsåldern. På sätt av det föregående framgår har statskontoret framfört starka principiella betänkligheter mot de i promemorian föreslagna bestämmelserna i denna del. För egen del finner jag i sak intet vara att erinra mot att ett antal äldre landsfiskaler förtidspensioneras. Beträffande formen härför anser jag mig dock icke böra biträda det i promemorian framlagda förslaget. Då de befattningshavare, som i samband med omorganisationens ikraftträdande skulle förtidspensioneras, icke skulle övergå på nyorganiserad tjänst och sålunda icke i vanlig ordning komma att bliva underkastade de nya pensionsbestämmelserna, synes det mig mindre lämpligt att — såsom i promemorian föreslagits — formellt anknyta förtidspensioneringen till 17 § 1 mom. civila tjänstepensionsreglementet, allra helst som detta icke kunna ske utan förut framhållna avvikelser från de i sistnämnda författningsrum meddelade bestämmelserna. Det avsedda syftet med promemorians förslag i nu förevarande del torde kunna ernås likaväl med en fristående föreskrift utan anknytning till förtidspensionsbestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet. Med beaktande av de i promemorian uttryckta önskemålen om att sådan reduktion av beloppet av förtidspensionen intill pensionsålderns inträde, varom förut nämnts, icke bör äga rum ävensom att förtidspension bör kunna beredas jämväl vissa befattningshavare, för vilka något mer än 5 år återstå till pensionsåldern, synes

berörda föreskrift lämpligen böra givas det innehåll, att ordinarie landsfiskal, som är född före utgången av april 1884 men vid tidpunkten för omorganisationens ikraftträdande icke uppnått 63 års ålder, må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande från sagda tidpunkt kunna efter därom gjord ansökning beviljas pension, såsom om han blivit innehavare av landsfiskalstjänst i lönegrad A 22 och vid avgången uppnått nyssnämnda ålder. Enligt nu föreliggande uppgifter beräknas 31 landsfiskaler kunna bliva förtidspensionerade i nu angiven ordning. Jag förutsätter emellertid att vid det slutliga urvalet av de landsfiskaler, vilka böra få avgå med förtidspension, eftersträvas att låta denna förtidspensionering i första hand omfatta sådana befattningshavare, som av organisatoriska eller andra skäl anses företrädesvis böra ifrågakomma därtill.

De nu föreslagna övergångsordningarna kräva emellertid som kompletment en utgällning av sådana befattningshavare inom yngre årsklasser, vilka icke böra överföras till den nya organisationen. I promemorian har föreslagits, att visst antal landsfiskaler skulle tvångsvis överföras på indragningsstat, delvis med tjänstgöringsskyldighet. Detta förslag har i princip tillstyrkts i samtliga remissyttranden. Statskontoret har emellertid erinrat om att de landsfiskaler, för vilka skulle kvarstå tjänstgöringsskyldighet, icke borde överföras å indragningsstat utan i stället å övergångsstat med därav följande jämkning av löneförmånerna. Denna erinran synes mig böra beaktas. Vid närmare överbägande har jag funnit, att av nu ifrågavarande skäl nio landsfiskaler böra överföras å indragningsstat och elva å övergångsstat med tjänstgöringsskyldighet.

En ordinarie landsfiskal, vilken sedan ett antal år uppehåller häradsarkivar-tjänst på tillsvidareförordnande, har medgivit, att han finge överföras å indragningsstat, därest han bleve tillförsäkrad samma tjänste- och familjepensionsförmåner, som om han varit ordinarie häradsarkivar. Då i fråga om denne befattningshavare icke föreligga samma skäl till överförande å indragnings- eller övergångsstat som beträffande övriga tjugi landsfiskaler, synes det mig fördelaktigt för statsverket att — när det av principiella skäl icke torde kunna ifrågakomma, att befattningshavaren utnämnes till ordinarie häradsarkivar — godtaga det framförda erbjudandet. Därest befattningshavaren utnämndes å nyorganiserad landsfiskalstjänst, vilket icke torde hava kunnat förvägras honom, hade han nämligen kommit i åtnjutande av betydligt bättre förmåner i fråga om såväl tjänstepension som familjepension.

I enlighet härmed skulle sammanlagda antalet landsfiskaler, som böra överföras å indragningsstat, utgöra tio. Kungl. Maj:t torde emellertid böra erhålla bemyndigande att, därest så vid omorganisationens genomförande skulle visa sig erforderligt — exempelvis av det skälet att mindre antal landsfiskaler än beräknat skulle kunna pensioneras i omedelbart samband med omorganisationens ikraftträdande — å indragningsstat överföra ytterligare personal.

Överföringen till indragnings- och övergångsstat torde böra ske i samband med omorganisationens ikraftträdande i övrigt. Vad löneförmånerna beträffar, torde dessa böra utgöra för landsfiskal å indragningsstat lön, tjänstgöringspenningar, ålderstillägg och tillfällig löneförbättring samt för landsfiskal å övergångsstat därtill i förekommande fall ortstillägg. Till landsfiskal å indragningsstat bör utgå halvt samt till landsfiskal å övergångsstat helt dyrtidstillägg.

I enlighet med det nu anförda skulle de pensionerade och förtidspensionerade samt till övergångs- och indragningsstat överförda befattningshavarna komma att utgöra sammanlagt 75, vilket tillsammans med antalet vakanser, 9 stycken, kommer att med 3 överstiga antalet i samband med omorganisationen indragna landsfiskalstjänster. Vid sådant förhållande torde man icke behöva till över-

vägande upptaga förslaget att bereda särskild kompensation åt befattningshavare, som i anledning av omorganisationen nödgas för en tid frånträda innehavd befattning. Man lär visserligen kunna räkna med att ett mindre antal tillförordnade stadsfiskaler i städer, som komma att ingå i landsfiskalsdistrikt, samt några tillförordnade köpingsåklagare, antagligen sammanlagt tre eller fyra, måste i samband med att de lämna sina förordnanden söka assistenttjänst, varigenom ett lika stort antal nuvarande assistenter förhindras erhålla nyorganiserad assistenttjänst. Då en utjämning emellertid kan förväntas inträda i huvudsak redan under den nya organisationens första år, har jag icke ansett särskilda åtgärder erforderliga med anledning härav.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att de ordinarie landsfiskalerna icke kunna tvingas att godtaga de lönevillkor löneregleringen medför. De som — ehuru de hava möjlighet övergå å nya lönestaten — föredraga att kvarstå på gammal stat böra, därest de icke överflyttas på indragningsstat, uppföras på övergångsstat med de löneförmåner som nyss sagts skola utgå till landsfiskal å sådan stat. Med hänsyn till den allmänna sportelindragningen, vilken kommer att avse även landsfiskal å övergångsstat, och de avsevärt förbättrade pensionsförhållanden som löneregleringen medför synes det mig icke antagligt att någon landsfiskal, som erbjudes möjlighet att övergå å ny stat, föredrager att överföras å övergångsstat. Däremot synes landsfiskal, som uppnått pensionsåldern före den 1 juli 1941 men som erhållit tillstånd att kvarstå i tjänst till tidpunkt infallande efter organisationens genomförande, ej böra få överföras å den nya lönestaten.

Kompetensbestämmelser under övergångstiden.

Vid 1940 års riksdag förutsattes i propositionen nr 219/1940 L, att tillsvidareförordnade landsfiskaler skulle — där ej särskilda skäl till annat föranledde — utan ytterligare prövning eller särskild utbildning anses behöriga att ifrågakomma till nyorganiserad landsfiskalstjänst. De aspiranter som avlagt landsfiskalsexamen eller juridisk examen men icke erhållit tillsvidareförordnande eller därmed jämförbart förordnande å landsfiskalstjänst, skulle icke äga behörighet till landsfiskalstjänst, (och ej heller till nyorganiserad assistenttjänst, eftersom för sådan skulle gälla samma fordringar) om de icke genomgått viss utbildning, företrädesvis i kriminalteknik. Övriga aspiranter skulle icke ifrågakomma till nyorganiserad tjänst utan fullständig distriktsåklagarutbildning enligt den nya ordningen, därvid redan fullgjord tjänstgöring på banan, i den mån den vore väl vitsordad, borde räknas dem till godo såsom fullgjord provtjänstgöring.

Departementschefen har i nu ifrågavarande sammanhang för egen del anfört:

Av en under innevarande år verkställd undersökning rörande landsfiskalsaspiranterna — såsom sådana hava räknats samtliga som, efter att hava börjat tjänstgöra å landsstatsbanan, hava för avsikt att vinna befordran till landsfiskaler samt icke erhållit ordinarie anställning i länsstyrelse eller förordnande tills vidare å landsfiskalstjänst — har framgått, bland annat, att av samtliga ungefär 270 aspiranter med formell landsfiskalskompetens efter nuvarande bestämmelser endast något över 50 genomgått sådan kriminalteknisk utbildning, som skall utgöra villkor för behörighet till nyorganiserad landsfiskals- och assistenttjänst. Även om blott två tredjedelar av ifrågavarande

270 aspiranter — med hänsyn till kvalifikationerna i övrigt — böra komma i fråga till nyorganiserad tjänst, skulle således över 120 stycken aspiranter behöva underkasta sig viss vidareutbildning. Det vore ur flera synpunkter av stort värde, om denna utbildning icke gjordes alltför knapphändig. För att de nu ifrågavarande aspiranterna skola bliva i utbildningshänseende något mera jämställda med de nya distriktsåklagaraspiranterna synes det lämpligt, att utbildningen icke strängt begränsas till de kriminaltekniska ämnena utan utformas som en förkortad polischefskurs om ungefär två månaders längd, förslagsvis förlagd till statens polisskola. Då elevantalet i varje kurs lämpligen icke torde böra överstiga 20, erfordras sammanlagt ungefär sex kurser för att samtliga aspiranter skulle erhålla denna kompletterande utbildning. Denna utbildning synes böra vara undangjord, innan den första examinerade distriktsåklagarkursen börjar studierna vid polisskolan, varför den första kursen borde taga sin början under senare hälften av 1942. Det torde vara skäligt, att aspiranterna under kompletteringsutbildningen bibehållas vid sin lön — de lära i regel komma att innehava assistenttjänst — och möjligen böra de, åtminstone om de äro familjeförsörjare, erhålla något traktamente därutöver. Då ytterligare utredning lär vara erforderlig rörande planläggningen av dessa kurser samt för ändamålet erforderliga medel behöva begäras först för budgetåret 1942/43, torde jag senare få anmäla dessa frågor.

Inlösen av kassaskåp och kontorsmaskiner

m. m.

Principbeslutet förutsatte, att å landsfiskalskontoren nu använda kassaskåp och kontorsmaskiner m. m. skulle på begäran av vederbörande av statsverket inlösas efter värdering.

I denna fråga har *departementschefen* anfört, bland annat:

Inlösen av kontorsinventarier torde böra förberedas i god tid före den 1 oktober 1941. Värderingen torde böra verkställas av vederbörande ägare och en representant för länsstyrelsen, varefter länsstyrelsen fastställer ersättningen. Åtnöjes ej ägaren med länsstyrelsens beslut bör frågan om inlösen anses hava förfallit. Till grund för värderingen torde böra läggas en amorteringstid av 10 år för skrivmaskiner och 15 år för räknemaskiner. Även äldre men dock användbara maskiner böra emellertid inlösas med skäligt belopp.

Det sammanlagda medelsbehovet för inlösen av kontorsinventarier torde kunna beräknas till det i statsverkspropositionen angivna beloppet 430,000 kronor.

Övergångsavlöning.

Av landsfiskalernas avlöning utbetalas lön samt ålderstillägg och den del av den tillfälliga löneförbättringen som anses som lön i förskott; övriga löneförmåner, inräknat dyrtidstillägg, utgå i efterskott. Då nyreglerad lön helt utbetalas i efterskott, har det synts departementschefen skäligt, att landsfiskalerna, såsom i allmänhet skett vid övergång från oreglerad till reglerad lön, tillerkännas s. k. övergångslön, så att befattningshavarna vid utgången av september månad 1941 utöver det belopp, de erhålla i efterskott för september jämväl erhålla ett belopp motsvarande vad de skulle hava erhållit i förskott för oktober, därest de gamla lönebestämmelserna skolat fortfarande

gälla för dem. Detta gäller de ordinarie befattningshavarna, vilkas antal vid övergången kan uppskattas till 280; de befattningshavare, som bestrida landsfiskalstjänst på förordnande mot åtnjutande av samtliga med tjänsten förenade löneförmåner och som samtidigt med löneregleringens ikraftträdande tillträda ordinarie tjänst eller assistenttjänst, hava ansetts böra erhålla ett motsvarande belopp mot återbetalningsskyldighet genom löneavdrag under närmast följande sex månader.

Medelsbehovet för övergångsavlönning åt ordinarie landsfiskaler har uppskattats till i runt tal 80,000 kronor.

Den i princip beslutade *indragningen av landsfiskalsboställen* till statsverket nödvändiggör åtskilliga övergångsbestämmelser rörande avträdestid m. m., vilka det förutsättes böra ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda.

Pensionsålderns sänkning samt övriga pensionsfrågor.

Enligt principbeslutet skall pensionsåldern för landsfiskalerna sänkas från 65 till 63 år. Anledning att stadga samma lägre pensionsålder för landsfiskalsassistent har icke ansetts föreligga. Man har nämligen räknat med att assistent, som icke vunnit befordran, huvudsakligen kommer att anlitas för kontorsgöromål och andra sådana göromål, som icke ställa högre krav på befattningshavarens fysiska kondition. Genomförandet av pensionsålderns sänkning för landsfiskalerna nödvändiggör tillägg till den vid civila tjänstepensionsreglementet såsom bilaga B fogade åldersförteckningen.

Beträffande de landsfiskaler, som skola pensioneras enligt civila tjänstepensionsreglementet, förutsätts samma övergångsbestämmelser skola tillämpas som de, vilka äro meddelade i första punkten av 1 mom. av de vid reglementet fogade övergångsbestämmelserna. Beträffande de tillsvidareförordnade landsfiskalerna samt assistenterna (extra eller biträdande landsfiskaler), vilka överhuvud icke kunnat å sina befattningar förvärva tjänstepensionsrätt, förutsättes Kungl. Maj:t äga möjlighet att med stöd av bestämmelserna i 3 § 2 mom. civila tjänstepensionsreglementet medgiva vederbörande rätt att efter tillträde av pensionsberättigande anställning helt eller delvis tillgodoräkna tid, varunder han innehåft förordnande såsom statsavlönad landsfiskalsassistent (extra eller biträdande landsfiskal) eller förordnande tillsvidare å landsfiskalstjänst.

Kostnadsberäkning.

Lönekostnaden för den nya organisationen har — bortsett från kostnaderna för övergångsstaten — beräknats till 5,760,600 kronor, varifrån dock skall såsom särskilda uppbördsmedel avräknas ersättningen från Karlskoga stad till avlönning åt en landsfiskal m. m., 8,500 kronor.

De sammanlagda omkostnaderna hava i avvaktan på närmare erfarenhet beräknats till 1,180,000 kronor, vari ingå ovan omnämnda belopp å 460,000 kronor till lokalbidrag, 200,000 kronor till övriga förvaltningskostnader och 1,000 kronor till antagningsnämndens verksamhet.

Läggas här till de beräknade kostnaderna för distriktsåklagarnas teoretiska fackutbildning (17,450 kronor) samt kostnaderna för distriktsåklagaraspiranternas praktiska polistjänstgöring (2,000 kronor) erhålles en sammanlagd årskostnad av i runt tal 6,970,000 kronor. Härvid hava kostnaderna för kristillägg icke medräknats.

Landsfiskalernas sammanlagda inkomst av sportler, vilka i samband med löneregleringen skola indragas till statsverket och förutsättas därvid bliva redovisade under olika titlar å riksstatens inkomstsida, beräknas till ungefär 800,000 kronor. Nettokostnaden beräknas i anledning härav komma att stanna vid ungefär 6,170,000 kronor, innebärande en årlig kostnadsökning av i runt tal 880,000 kronor.

Under övergångstiden bliva kostnaderna högre. Då tillkomma kostnaderna för avlöning åt landsfiskalerna å indragnings- och övergångsstat samt för förtidspension åt vissa landsfiskaler. Dessa kunna för helt år beräknas på följande sätt:

9 landsfiskaler å indragningsstat	kronor	49,950
11 » » övergångsstat	»	73,000
31 » » med förtidspension	»	123,000
	<u>Summa kronor</u>	245,950

Anm.: För ytterligare en landsfiskal å indragningsstat torde medel för närvarande ej behöva beräknas, när han upprätthåller förordnande som häradsskrivare.

Ej heller i dessa summor äro kristilläggen inräknade. Övergångskostnaderna bortfalla successivt, kostnaderna för förtidspension under 5 år, kostnaderna för indragningsstaten under 18 år samt kostnaderna för övergångsstaten under 24 år. Vad landsfiskalerna å övergångsstat beträffar, må emellertid erinras om att de hava full tjänstgöringsskyldighet och avses skola beredas tjänstgöring å länsstyrelserna, varigenom länsstyrelsernas behov av annan extra arbetskraft minskas. Något särskilt anslag för kostnaderna för indragningsstaten har icke beräknats, när det förutsatts, att utgifterna å denna stat skola belasta förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten.

Engångskostnaderna utgöras av kostnaderna för inlösen av landsfiskalerna tillhöriga kassaskåp samt skriv- och räknemaskiner m. m., ungefär 430,000 kronor, ävensom för övergångsavlöning åt vissa ordinarie landsfiskaler, i runt tal 80,000 kronor. Sistnämnda belopp har ansetts böra inräknas i anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat.

Vid beräkandet av medelsbehovet för budgetåret 1941/42 hava samtliga avlöningsposter beräknats till $\frac{1}{4}$ efter den nuvarande organisationen och till $\frac{3}{4}$ efter den nya. Av övergångskostnaderna hava endast $\frac{3}{4}$ behövt tagas i beräkande.

De i gällande riksstat till Fögderiförvaltningarna anvisade förslagsanslagen till Avlöningar och Omkostnader föreslås uppdelade, vardera på tre anslag till Landsfogdarna m. fl., Häradsskrivarna, respektive Landsfiskalerna m. fl. Det för avlöningar till landsfogdarna m. fl. föreslagna beloppet, 347,000

kronor, överstiger med 27,000 kronor det för innevarande budgetår beräknade beloppet. Ökningen sammanhänger med, förutom en uppräknig av anslagsposten till rörligt tillägg, att vissa vikariatsersättningar ansetts böra utgå från ifrågavarande anslag i stället för från länsstyrelsernas anslagspost till icke-ordinarie personal. Till avlöningar åt häradskskrivare föreslås samma belopp, 797,000 kronor, som beräknats för innevarande budgetår.

Motionerna.

I de i samband med förevarande proposition av utskottet behandlade motionerna hava framställts följande yrkanden, nämligen:

1:o) i de likalydande motionerna *I: 226* och *II: 305*,

att pension till landsfiskaler, för vilka på grund av uppnådd pensionsålder efter den 1 juli 1940 inträtt skyldighet att avgå från innehavd befattning, skall utgå såsom om de vid avgången varit befattningshavare i 22:a lönegraden, samt

att efterlevande till landsfiskaler, som efter angivna datum avlidit, skola åtnjuta den pension, som skolat tillkomma dem om den avlidne vid dödsfallet varit befattningshavare i nyssnämnda lönegrad;

2:o) i de likalydande motionerna *I: 227* och *II: 306*, att den, som utnämnes till landsfiskalstjänst, måtte för uppflyttning i löneklass äga tillgodoräkna sig den tid oavkortad, varunder han innehaft tillsvidareförordnande å landsfiskalstjänst;

3:o) i motionen *II: 308*, att riksdagen måtte besluta, att stadsfiskalsbefattningen i Nässjö bibehålles, antingen — i första hand — i dess nuvarande skick, eller förenad med befattningen såsom utmätningsman för staden; samt

4:o) i motionen *II: 310*, att riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition ville besluta medgiva Kungl. Maj:ts att vid det slutliga fastställandet av rikets indelning i landsfiskalsdistrikt vidtaga den förändringen i förslaget att nuvarande Vrigstads landsfiskalsdistrikt måtte bibehållas samt vidtaga därav betingade ändring i anslagsbeloppet.

I fråga om de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet, i den mån redogörelse ej lämnas i utskottets yttrande, hänvisa till motionerna *II: 305*, *306*, *308* och *310*.

Utskottet.

Omorganisationen av landsfiskalernas befattningar efter de av 1940 års lagtima riksdag fastslagna riktlinjerna har — trots en rätt betydande kostnadsökning för det allmänna — ansetts icke kunna utan olägenhet ytterligare uppskjutas. Utskottet har funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, att tidpunkten för reformens genomförande nu bestämmes till den 1 oktober 1941.

Enligt den av de sakkunniga uppgjorda distriktsindelingsplanen skulle antalet landsfiskalsdistrikt utgöra 409. Efter den jämkning av planen under hänsyn bland annat till administrativa indelningsändringar, som vid fjolårets beslut förutsattes skola vidtagas, har antalet distrikt minskats till 408, men

antalet landsfiskalstjänster bibehållits vid 409, beroende på att i Karlskoga landsfiskalsdistrikt funnits böra anställas två landsfiskaler. Vad departementschefen härutinnan anført och föreslagit har i och för sig icke föranlett erinran från utskottets sida.

Beträffande distriktsindelningen föreligga emellertid vissa framställningar om ytterligare jämkningar. Sålunda har i motionen II: 308 påyrkats att stadsfiskalsbefattningen i Nässjö och i motionen II: 310 att nuvarande Vrigstads landsfiskalsdistrikt skola bibehållas. Härutöver har i olika till utskottet inkomna skriftliga framställningar yrkats, att jämväl Ydre och Lillhårdals nuvarande distrikt må bibehållas ävensom att Täby socken må kvarbliva under Danderyds distrikt, varjämte framhållits, att frågan om distriktsindelningen inom Uppsala län i visst avseende bör underkastas ny omprövning.

Utskottet vill i anledning av dessa framställningar erinra om att distriktsindelningen ankommer på Kungl. Maj:t. Utskottet har emellertid icke kunnat undgå finna de skäl, som anförts i framställningarna, i viss mån beaktansvärda. Utan att vilja taga slutlig ståndpunkt till dessa frågor förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t tager i framställningarna berörda indelningsfrågor under förnyat övervägande och — om ändringar finnas påkallade — för riksdagen framlägger eventuellt erforderliga förslag.

För uppflyttning i löneklass skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag den, som från ordinarie tjänst utnämnes å ny landsfiskalstjänst, få tillgodoräkna sig dels hela den tid han innehaft fullmakt å landsfiskalstjänst och dels den tid utöver tre år han dessförinnan må hava innehaft tillsvidareförordnande å sådan tjänst. Tillsvidareförordnade landsfiskaler skulle få tillgodoräkna sig den tid utöver tre år de innehaft dylikt förordnande.

I de likalydande motionerna I: 227 och II: 306 yrkas, att innehavare av ny landsfiskalstjänst må få tillgodoräkna sig den tid oavkortad, varunder han innehaft tillsvidareförordnande. Såsom skäl härför har anförts, att landsfiskalsorganisationens gestaltning under lång tid hållits svävande, varunder ett stort antal landsfiskaler förvägrats ordinarie tjänst.

Utskottet vill i anledning härav erinra, att på grund av föreskrift i cirkulär den 5 december 1924 och i anslutning därtill sedermera lämnade medgivanden ledig landsfiskalstjänst icke fått med ordinarie innehavare återbesättas med mindre den uppehållits på tillsvidareförordnande, som meddelats under år 1931 eller tidigare. Såsom en följd härav har antalet av de tillsvidareförordnade landsfiskalerna beräknats den 1 juli 1941 stiga till 140. Med hänsyn till de anställningsförhållanden, som sålunda blivit rådande, tillstyrker utskottet bifall till ifrågavarande motion.

Genom beslut vid 1940 års lagtima riksdag sänktes pensionsåldern för landsfiskaler från 65 till 63 år. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall denna sänkning genomföras samtidigt med omorganisationen och icke, som de sakkunniga föreslagit, under en övergångstid av tre år. Därvid förutsättes, att de landsfiskaler, vilka före omorganisationens ikraftträdande den 1 oktober 1941 fyllt 63 år, men icke uppnått nu gällande pensionsålder, skola — under förutsättning att de förklara sig villiga att vid denna tidpunkt avgå med ålderspension

— pensioneras som om de därvid varit innehavare av landsfiskalstjänst i lönegraden A 22. Det har syntts departementschefen skäligt, att samma förmån beredes även de landsfiskaler, vilka mellan den 1 juli 1941 och den 1 oktober 1941 uppnå nu gällande pensionsålder.

I de likalydande motionerna I: 226 och II:305 har yrkats, att nämnda förmån skulle utsträckas till alla de landsfiskaler, som efter den 1 juli 1940 uppnått nu gällande pensionsålder, och omfatta jämväl familjepension till efterlevande till landsfiskal, som avlidit efter sistnämnda dag. Motionärerna hava till stöd härför andragit, att frågan om lönereglering för landsfiskalerna länge uppskjutits, och i här ifrågasvarande hänseende velat likställa alla de landsfiskaler, vilka uppnått nu gällande pensionsålder under det ytterligare uppskov, som föranletts av 1940 års beslut att icke låta reformen omedelbart träda i kraft.

Kungl. Maj:ts förslag om genomförande av sänkningen i pensionsåldern finner utskottet välbetänkt. Utskottet finner jämväl de av motionärerna framförda yrkandena rimliga. Med efterlevande till landsfiskal, som avlidit den 1 juli 1940 eller senare, torde emellertid böra jämställas efterlevande till f. d. landsfiskal, som under samma tid inträtt i pensionsåldern. Utskottet tillstyrker alltså bifall till Kungl. Maj:ts förslag med nu angivna jämkningar.

Riksdagens vederbörande utskott anförde vid ärendets behandling under fjolårets riksdag, att bestämmelserna om övergången till den nya organisationen borde så utformas, att man så snart som möjligt skulle bliva i tillfälle att tillgodogöra sig fördelarna av denna nya organisation. I det sålunda angivna syftet har Kungl. Maj:t föreslagit vissa ytterligare anordningar, avseende förtidspensionering ävensom tvångsvis överförande till övergångs- och indragningsstat av vissa befattningshavare.

Utskottet har vid övervägande av dessa frågor kommit till den uppfattningen, att ett överförande tvångsvis till övergångs- eller indragningsstat icke utan väsentliga olägenheter lärer kunna undvikas. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag i nu ifrågasvarande hänseenden. Utskottet utgår emellertid från att vid beslutet härom all den hänsyn skall iakttagas, som förhållandena kunna medgiva.

Vad departementschefen anført i fråga om kompetensbestämmelser under övergångstiden föranleder icke erinran från utskottets sida. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang understryka vad vederbörande utskott anført vid 1940 års riksdag därom, att stor hänsyn måste tagas till duglighet och erfarenhet samt personliga förhållanden i övrigt i vad angår aspiranter, vilka redan vore inne på landsfiskalsbanan.

Kungl. Maj:ts förslag i övrigt har icke givit utskottet anledning till erinran.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

I:o att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 226 och 227 samt II 305 och 306

a) godkänna följande avlöningsstat för landsfogdarna m. fl. att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>för-</i> <i>slagsvis</i>	kronor	230,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	72,000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	45,000
		<hr/>
Summa förslagsanslag		kronor 347,000;

b) godkänna följande avlöningsstat för häradsskrivarna att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1941/42:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän:		
a. Lön, tjänstgöringspenningar, ortstillägg och förvaltningsbidrag, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	kronor	570,000
b. Ålderstillägg, <i>förslagsvis</i> ..	»	65,000
c. Vikariatsersättningar, <i>för-</i> <i>slagsvis</i>	»	60,000
		<hr/>
		kronor 695,000
2. Särskilda löneförmåner:		
Tillfällig löneförbättring, <i>förslagsvis</i>	»	102,000
		<hr/>
Summa förslagsanslag		kronor 797,000;

c) godkänna, att den av 1940 års lagtima riksdag i princip beslutade omorganisationen av landsfiskalsbefattningarna m. m. samt löneregleringen för landsfiskalerna och deras biträden (riksdagens skrivelse den 18 juni 1940 nr 438) skall i enlighet med det i det föregående anförda träda i kraft från och med den 1 oktober 1941;

d) godkänna följande avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl. att tillämpas under tiden den 1 juli—den 30 september 1941:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän:		
a. Lön, tjänstgöringspenningar, ortstillägg och förvaltningsbidrag, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	kronor	458,000
b. Ålderstillägg, <i>förslagsvis</i> ..	»	70,800
c. Vikariatsersättningar, <i>för-</i> <i>slagsvis</i>	»	61,200
		<hr/>
		kronor 590,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal (extra och biträdande landsfiskaler samt tjänste- biträden åt landsfiskaler)	»	155,000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:		

a. Tillfällig löneförbättring, förslagsvis	kronor 91,800
b. Personliga lönetillägg till vissa t. f. landsfiskaler, förslagsvis	» 8,300 kronor 100,100
<hr/>	
Summa förslagsanslag kronor 845,100;	

e) medgiva, att förslagsvis tio ordinarie landsfiskaler från och med den 1 oktober 1941 överföras å indragningsstat utan tjänstgöringskyldighet med rätt för dem att åtnjuta dels å allmänna indragningsstaten nu utgående lön jämte ålderstillägg, tjänstgöringspenningar och tillfällig löneförbättring, dels ock dyrtidstillägg enligt kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265), samt att en av dessa landsfiskaler, vilken nu är tillförordnad häradskskrivare, må i fråga om rätten till tjänste- och familjepension intaga samma ställning som om han vore ordinarie häradskskrivare;

f) medgiva, att förslagsvis elva ordinarie landsfiskaler från och med den 1 oktober 1941 överföras å övergångsstat med tjänstgöringskyldighet med rätt för dem att uppbära nu utgående lön jämte ålderstillägg, tjänstgöringspenningar, tillfällig löneförbättring, i förekommande fall ortstillägg, ävensom dyrtidstillägg enligt kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265);

g) besluta, att i den vid civila tjänstepensionsreglementet såsom bilaga B fogade åldersförteckningen skall införas befattning såsom landsfiskal med en pensionsålder av 63 år;

h) medgiva, att de ordinarie landsfiskaler, vilka ej före tidpunkten för omorganisationens ikraftträdande den 1 oktober 1941 enligt nu gällande pensionsbestämmelser för landsfiskaler uppnått pensionsåldern men dessförinnan fyllt 63 år må under förutsättning, att de förklarar sig villiga att i samband med omorganisationens genomförande avgå med ålderspension, från och med den 1 oktober 1941 pensioneras, som om de varit innehavare av landsfiskalstjänst i lönegrad A 22, ävensom att samma förmån må beredas de ordinarie landsfiskaler, vilka enligt gällande pensionsbestämmelser uppnått eller uppnå pensionsåldern under tiden mellan den 1 juli 1940 och den 1 oktober 1941;

i) medgiva, att familjepension må med tillämpning från och med den 1 oktober 1941 utgå till efterlevande efter sådan landsfiskal, som före avgången ur tjänst avlidit under tiden mellan den 1 juli 1940 och den 1 oktober 1941, eller sådan f. d. landsfiskal, som uppnått pensionsåldern under nämnda tid, såsom om den avlidne vid dödsfallet eller avgången från tjänsten varit innehavare av landsfiskalstjänst i lönegraden A 22;

j) medgiva, att ordinarie landsfiskal, som är född före utgången av april 1884 men vid tidpunkten för omorganisationens ikraftträdande den 1 oktober 1941 icke uppnått 63 års ålder, må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande från sistnämnda tidpunkt kunna efter därom gjord ansökning beviljas pension, såsom om han blivit innehavare av landsfiskalstjänst i lönegrad A 22 och vid avgången uppnått nämnda ålder;

k) medgiva, att till ordinarie landsfiskal, som kommer att vid omorganisationens genomförande erhålla nyorganiserad landsfiskalstjänst, må vid nämnda tidpunkt utbetalas, utöver intjänta löneförmåner, ett belopp motsvarande, vad han skulle hava erhållit i förskott för närmast påföljande månad, därest de gamla lönebestämmelserna skolat fortfarande gälla för honom, samt att till befattningshavare, som bestrider landsfiskalstjänst på förordnande mot åtnjutande av samtliga med tjänsten förenade löneförmåner med visst undantag och som vid löne-regleringens ikraftträdande tillträder ordinarie landsfiskalstjänst eller nyorganiserad landsfiskalsassistenttjänst må utbetalas ett motsvarande belopp mot återbetalningsskyldighet genom löne-avdrag under närmast följande sex månader;

l) medgiva, att de, vilka från ordinarie landsfiskalstjänst eller tillsvidareförordnande å dylik tjänst i samband med omorganisationens genomförande utnämnas å ny landsfiskalstjänst, få för uppflyttning i löneklass tillgodoräkna sig hela den tid de må hava innehaft fullmakt å landsfiskaltjänst eller kunna hava haft tillsvidareförordnande å dylik tjänst;

m) medgiva, att ersättning i vissa fall må i enlighet med vad departementschefen förordnat, utan hinder av bestämmelserna i 16 § tredje stycket allmänna resereglementet, utgå till landsfiskal och å landsfiskalskontor anställd personal för färd mellan befattningshavares bostad och gränsen för hans tjänstgöringsområde;

n) medgiva, att Kungl. Maj:t må utfärda de bestämmelser, som i övrigt bliva erforderliga för genomförandet av övergången till den nya organisationen;

o) godkänna följande personalförteckning för landsfiskalerna m. fl. att gälla tills vidare från och med den 1 oktober 1941:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
4 landsfiskaler	A 24
42 »	A 23
363 »	A 22
18 kanslibiträden	A 7;

p) godkänna följande avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl. att tillämpas under tiden från och med den 1 oktober 1941 till och med den 30 juni 1942:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kr. 2,480,000
2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	» 38,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	» 1,340,700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 580,075
	Summa kronor 4,438,775

Särskilda uppbörsmedel:

Ersättning från Karlskoga stad	kr. 6,375
	Summa förslagsanslag kronor 4,432,400;

r) å driftbudgeten under femte huvudtiteln för budgetåret 1941/42 anvisa

1. till *Landsfogdarna m. fl.*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 347,000 kronor;
 2. till *Landsfogdarna m. fl.*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 50,000 kronor;
 3. till *Häradsskrivarna*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 797,000 kronor;
 4. till *Häradsskrivarna*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 20,000 kronor;
 5. till *Landsfiskalerna m. fl.*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 5,277,500 kronor;
 6. till *Landsfiskalerna m. fl.*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 1,180,000 kronor;
- samt
7. till *Landsfiskalerna m. fl.*: *Inlösen av vissa inventarier m. m.* ett förslagsanslag av 430,000 kronor;

II:o att motionerna II: 308 och 310, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört, ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 juni 1941.

På sammansatt stats- och bankoutskotts vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling hava närvarit:

från statsutskottet: herrar *Strindlund*, *Bernhard Nilsson*,*) *Torsten Ström*, *Eriksson* i Stockholm, *Isacsson** och *Gustaf Iwar Anderson*; samt

från bankoutskottet: herrar *Åkerberg*, *Berling*, *von Horn*, *Paulsen*, *Andersson* i Falkenberg och *Hilding*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Strindlund*, som ansett, att utskottet bort föreslå riksdagen att, med avslag å motionerna I: 226 och 227 samt II: 305 och 306, bifalla Kungl. Maj:ts förslag oförändrat.
